

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

1/2022

ročník/volume 32

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 1

Typ článku/Type of article: vedecký článok/scientific article

Strany/Pages: 7 – 15

Dátum vydania/Publication date: 21. marec 2022/March 21, 2022

SODB SČÍTANIE
2±21 OBYVATEĽOV,
DOMOV A BYTOV

Ľudmila IVANČÍKOVÁ, Zuzana PODMANICKÁ
Štatistický úrad Slovenskej republiky

VÝZVA NOVÉHO KONCEPTU SČÍTANIA OBYVATEĽOV, DOMOV A BYTOV 2021 BOLA ÚSPEŠNE NAPLNENÁ

THE CHALLENGE OF THE NEW CONCEPT OF THE 2021 POPULATION AND HOUSING CENSUS WAS SUCCESSFULLY FULFILLED

ABSTRAKT

Sčítania patria svojou prípravou a realizáciou k najrozsiahlejším štatistickým zisťovaniam a poskytujú nenahraditeľné informácie o stave spoločnosti, o jej demografických, sociálno-ekonomických a kultúrnych štruktúrach, o bývaní a domácnostiach. Príspevok opisuje nový koncept Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 v Slovenskej republike, ktorým je integrované a plne elektronické sčítanie. Zameriava sa osobitne na prípravu sčítania v zmysle nastavených východísk z pohľadu biznis procesov a v čase. Predstavuje uskutočnené aktivity nevyhnutné na jeho realizáciu podľa nového konceptu, ktorými boli najmä analýzy a integrácie administratívnych zdrojov údajov, legislatívne zabezpečenie, úplná inovácia územnej prípravy, vývoj elektronických systémov na zber údajov.

ABSTRACT

Censuses belong to the most extensive statistical surveys in their preparation and implementation and provide irreplaceable information on the status of the society, its demographic, socio-economic and cultural structures, housing and households. The article describes the new concept of the 2021 Population and Housing Census in the Slovak Republic, which is an integrated and fully electronic one. It focuses specifically on the preparation of the census in terms of the set starting points, from the perspective of business processes and over time. It represents the activities necessary for its implementation according to the new concept, which were mainly the analyzes and the integration of administrative data sources, legislative provision, complete innovation of territorial preparation, development of electronic systems for data collection.

KĽÚČOVÉ SLOVÁ

koncept sčítania, administratívne zdroje údajov, integrované sčítanie, územná príprava, elektronický zber údajov

KEY WORDS

census concept, administrative data sources, integrated census, territorial preparation, electronic data collection

1. ÚVOD

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov (ďalej aj „sčítanie“, „SODB“) sa považuje za jedinečné štatistické zisťovanie. Realizuje sa raz za 10 rokov a je vyčerpávajúcim zisťovaním. V celej histórii Slovenska sa zber údajov vykonával vždy tradičnou metódou.

To, že sa sčítanie realizuje raz za desať rokov je dané medzinárodnými odporúčaniami, ako aj požiadavkou Európskej únie, keď sa vopred stanoví rok, v ktorom alebo blízko ktorého sa uskutoční sčítanie, aby sa tak zabezpečila čo

najvyššia medzinárodná porovnateľnosť výsledkov. Posledné sčítanie sa malo podľa odporúčaní Organizácie Spojených národov realizovať okolo roku 2020, v Európskej únii konkrétne v roku 2021. Vyčerpávajúce zisťovanie v SODB 2021 znamená, že sa zber údajov týka všetkých obyvateľov, nielen výberu, ktorý reprezentuje celok. V prípade Slovenska je to o to dôležitejšie, že takzvané seabeklaratórne otázky, napr. náboženské vyznanie, národnosť alebo materinský jazyk, sú nielen z pohľadu tradícií a kultúrneho prostredia vysoko sledované, ale sú aj podkladom pre platnú národnú legislatívu.

Metodika sčítania vymedzuje v súčasnosti 3 hlavné spôsoby jeho realizácie a rozoznáva tradičné sčítanie, kombinované sčítanie a registrové sčítanie. Tradičné sčítanie je charakterizované papierovými formulármi, ktoré vyplnili obyvatelia sami alebo s pomocou sčítacích komisárov, kombinované sčítanie môže byť spojením tradičného sčítania (vyčerpávajúceho alebo výberového zisťovania) a administratívnych zdrojov údajov (ďalej aj „AZÚ“) a registrové sčítanie je založené na výlučnom použití existujúcich registrov, predovšetkým registra obyvateľov.

2. KONCEPT SČÍTANIA

Cieľom SODB 2021 bolo získať vzájomne prepojené, spoľahlivé, porovnateľné a unikátne údaje. K sčítaniu sa preto pristúpilo ako k procesu, ktorý mal zabezpečiť rešpektovanie medzinárodných a národných záväzkov a akceptovanie relevantných potrieb používateľov pri zvážení administratívnej záťaže obyvateľov Slovenskej republiky. Dôraz sa kládol aj na čo najväčšiu porovnateľnosť údajov s údajmi z predchádzajúcich cenzov. Cieľom sčítania bola aj vzájomná harmonizácia údajov demografickej štatistiky, Registra fyzických osôb, prípadne evidencie obcí.

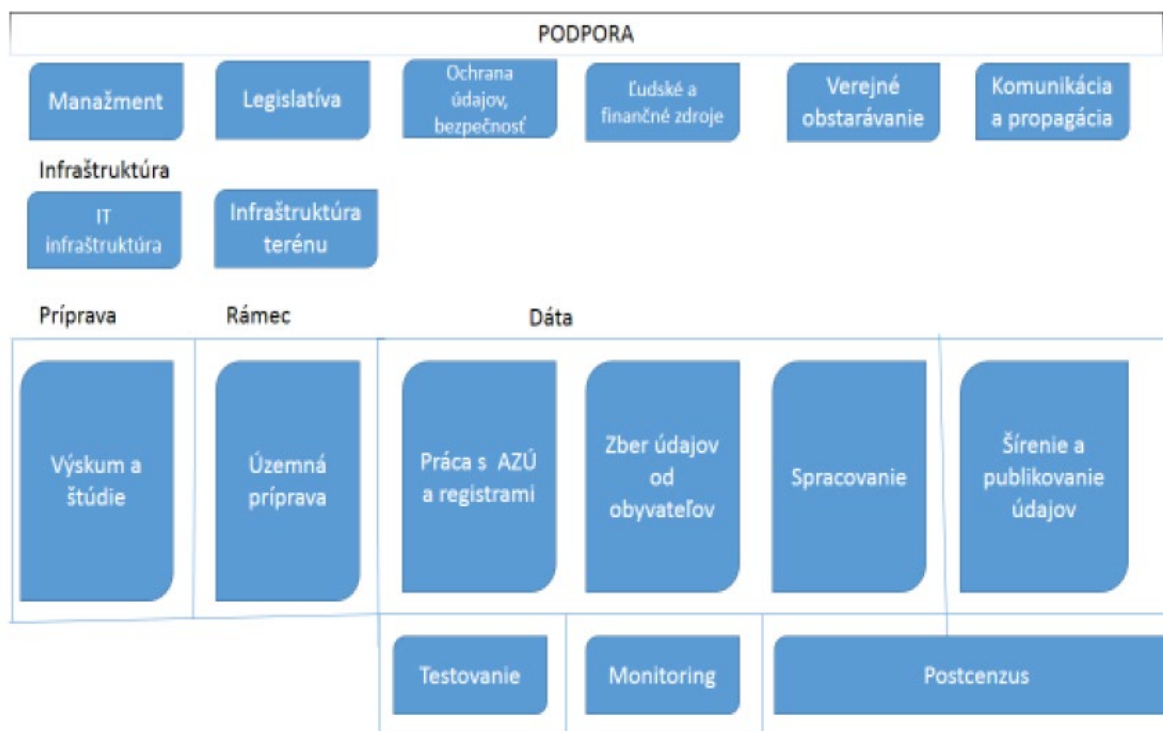
Analýza SODB 2011 identifikovala niekoľko rizík, z nich najväčšie bolo ignorovanie sčítania a vysoká miera neodpovedí. Napr. v prípade Bratislavy to znamenalo negatívny dopad na počet obyvateľov aj napriek použitej metóde štatistických imputácií a podľa často medializovaných vyhlásení Magistrátu mesta Bratislavy obrovský deficit finančných prostriedkov v rámci podielových daní. Iným, v akademických kruhoch pretrvávajúcim názorom bolo tvrdenie o nie celkom kvalitnom sčítaní 2011 napriek tomu, že zistené parametre zodpovedali kvalitatívnym požiadavkám Eurostatu. Častým argumentom pre neúčast' časti obyvateľov na sčítaní 2011 bola existencia registrov a iných informačných systémov o obyvateľoch bez zohľadnenia ich kvality, pokrytia, obsahu, účelu a integrácie.

Pracovná skupina na základe rozhodnutia vtedajšej predsedníčky Štatistického úradu SR začala práce na analýze aktuálneho stavu v zdrojoch pre údaje, ktoré sa mali použiť na Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021. Aj vzhľadom na modernizáciu sociálnych štatistík a s tým spojené využívanie registrov a ďalších administratívnych zdrojov údajov pracovná skupina obrátila svoju pozornosť na identifikovanie a monitorovanie stavu administratívnych zdrojov údajov na Slovensku, ktoré možno použiť na sčítanie. Na základe týchto skutočností bol vypracovaný koncept integrovaného sčítania, ktorý je kombináciou údajov z administratívnych zdrojov údajov a údajov získaných priamo od obyvateľov. Kombinované sčítanie ako metóda zabezpečenia údajov sa vo svete považuje za určité premostenie pri prechode od tradičného k plne registrovému sčítaniu. Integrované sčítanie má okrem zníženia záťaže respondentov zvýšiť kvalitu údajov a informácií a prispieť k harmonizácii údajov

o počte obyvateľov pri zohľadnení existencie viacerých konceptov a definícií počtu obyvateľov.

Keďže Štatistický úrad SR (ďalej aj „ŠÚ SR“) pristúpil k budúcemu sčítaniu ako k projektu, jednou z požiadaviek projektového riadenia bolo stanovenie jasne vymedzených procesov a činností, ich vzájomných väzieb a harmonogramov, preto generálna riaditeľka sekcie sociálnych štatistík a demografie vypracovala Operačný plán pre SODB 2021. Operačný plán bol schválený vedením ŠÚ SR a odrážal a podporoval rozhodnutia o novom integrovanom spôsobe sčítania, pričom kládol dôraz na etapu prípravy a na inovačné prvky v celom procese. Operačný plán opisuje dizajn sčítania a zabezpečil jeho racionalizáciu, transparentnosť a jasnosť v postupe, procesoch a činnostiach. Súčasťou operačného plánu boli aj významné problémy a riziká týkajúce sa implementácie procesov a identifikácia budúcich rozhodnutí [1]. Operačný plán sa zameriaval osobitne na každú hlavnú produkčnú činnosť sčítania, pričom toto rozdelenie, ktoré vychádzalo z generického modelu štatistických biznis procesov (GSBPM), sa následne využívalo počas celého obdobia jeho prípravy a realizácie.

Obrázok č. 1: Súbor výkonných a podporných procesov

Zdroj: [1]

3. VÝCHODISKÁ KONCEPTU

Jedným z rozhodujúcich prvkov prípravy sčítania bol návrh a prijatie zákona o sčítaní. Už novela zákona o štátnej štatistike z roku 2018 upravila paragraf o sčítaní obyvateľov, domov a bytov tak, že uviedla legálnosť osobitného predpisu, zodpovednosť Štatistického úradu SR pri realizácii sčítania ako štátneho štatistického zisťovania a tiež uviedla, že na účely prípravy a vykonania sčítania obyvateľov úrad využije aj údaje z administratívnych zdrojov údajov.

Spomínaná Analýza SODB 2011 odporučila pre budúce sčítanie v predstihu sa zaoberať dĺžkou legislatívneho procesu (od predloženia zákona po jeho účinnosť), aby zákon zohľadňoval zmeny v koncepte a čo najaktuálnejšiu situáciu v príprave. Návrhu a prijatiu nového zákona o sčítaní predchádzalo vypracovanie a schválenie Legislatívneho zámeru zákona o sčítaní obyvateľov, domov a bytov, ktorý bol vládou schválený 13.12.2017. Zákon č. 223/2019 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 a o zmene a doplnení niektorých zákonov nadobudol účinnosť 1. septembra 2019.

Vzhľadom na integrovaný charakter sčítania, pri ktorom sa časť údajov zbierala s využitím administratívnych zdrojov údajov boli v prílohe zákona uvedené len témy a charakteristiky zisťované na účel SODB 2021 a nie konkrétne premenné. Tento fakt, ako aj skutočnosť, že samotné formuláre boli zverejnené opatrením, vytvoril dostatočný časový priestor pre štúdie, analýzy a testovanie. Na rozdiel od pôvodného predpokladu v operačnom pláne bol súčasťou zákona o sčítaní aj článok o postcenze. Zákon stanovil rozhodujúci okamih sčítania, na ktorý sa vzťahujú zisťované údaje (polnoc z 31.12.2020 na 1.1.2021), ako aj obdobie sčítania – osobitné na sčítanie domov a bytov (1.6.2020 – 12.2.2021) a osobitné na sčítanie obyvateľov (15.2.2021 – 1.3.2021) [3].

Ďalším strategickým dokumentom s dosahom predovšetkým na použitie administratívnych zdrojov údajov bol Národný akčný plán Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 na roky 2017 – 2020. Ten obsahoval 8 strategických cieľov zameraných na kľúčové procesy sčítania.

Jedným z prioritných cieľov bolo zabezpečiť maximálne využitie údajov z administratívnych zdrojov údajov na účely SODB 2021. Na naplnenie tohto cieľa bolo identifikovaných niekoľko činností: pripraviť údaje z vybraných AZÚ; zabezpečiť štandardizáciu metadát k údajom vo vybraných AZÚ a v nadväznosti na vykonané zmeny ich aktualizovať; zabezpečiť relevantnú kvalitu údajov vo vybraných AZÚ; vytvoriť medzirezortný analytický tím na zabezpečenie čo najefektívnejšieho využitia vybraných AZÚ na účely SODB 2021 [2].

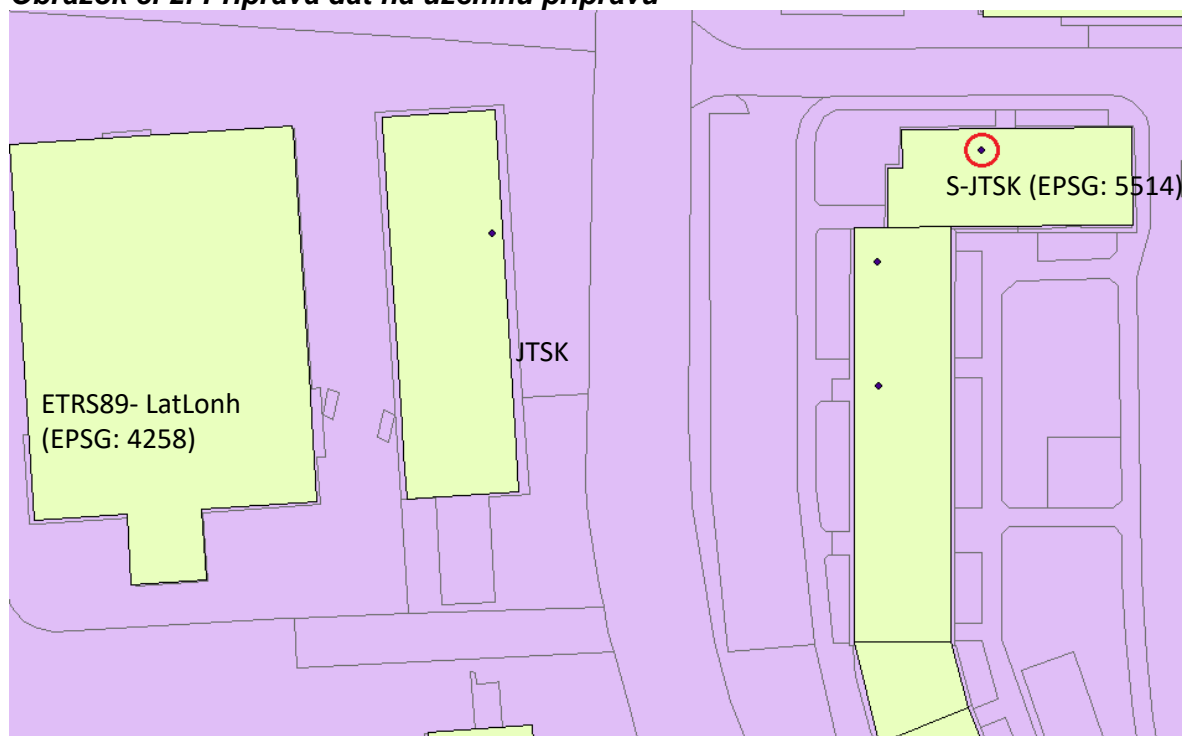
Podľa vtedajšieho stavu poznania Štatistický úrad SR vytypoval ako východiskové pre potreby sčítania tieto administratívne zdroje údajov: register fyzických osôb a register adries Ministerstva vnútra SR, centrálny register poistencov verejného zdravotného poistenia Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Rezortný informačný systém Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, informačný systém Sociálnej poisťovne, informačný systém Úradu geodézie, kartografie a katastra SR, informačný systém Evidencie obvinených a odsúdených, ktorý prevádzkuje Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, informačný systém Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny. V roku 2017 Štatistický úrad SR realizoval rad rokovaní so správcami vybraných AZÚ, ktorých výsledkom ktorých boli uzatvorené bilaterálne dohody o poskytovaní údajov Štatistickému úradu SR. Na základe dohôd a preberacích protokolov medzi Štatistickým úradom SR a správcami vybraných AZÚ boli v rokoch 2018 – 2020 analyzované poskytnuté údaje. Vzhľadom na to, že AZÚ sa primárne zbierajú na iné ako štatistické účely, zdroje sa analyzovali z pohľadu obsahu a maximálnej využiteľnosti údajov v procese SODB 2021. Správcovia vybraných AZÚ sprístupnili Štatistickému úradu SR spolu s údajmi i metadáta. Na základe analýz sa metadáta štandardizovali a priebežne aktualizovali. Uvedená aktivita mala priamy vplyv na bezproblémovú prácu s administratívnymi zdrojmi údajov. Umožnila

v predstihu a v osobitnom čase (od júna 2020 do februára 2021) realizovať sčítanie domov a bytov, navrhnuť mechanizmus spracovania a integrácie jednotlivých AZÚ a nastaviť hodnotenie ich kvality na vstupe. Táto kvalita sa posudzovala pri analyzovaní jednotlivých AZÚ v celom období prípravy sčítania. Posudzovala sa podľa troch hyperdimenzií: zdroja údajov, metaúdajov a samotných vstupných údajov. Štatistický úrad SR v na základe výsledkov štúdie *Hodnotenie kvality administratívnych údajov určených na štatistické účely*, ktorú spracoval Infostat – Výskumné demografické centrum, vymedzil indikátory kvality zdroja, a to včasnosť (dĺžka časového intervalu medzi koncom referenčného obdobia a termínom dodania údajov), formát (v akom formáte sa údaje dodávajú), kontakt (názov zdroja údajov a kontaktná osoba), porovnateľnosť definícií a premenných, existenciu nedôveryhodných objektov a nepravdepodobných hodnôt a ďalšie.

Harmonizovanie údajov o počte obyvateľov v rôznych zdrojoch bolo ďalším strategickým cieľom. Prebiehalo až do roku 2020 na základe *Štúdie harmonizácie údajov o počte obyvateľov v demografickej bilancii a registri fyzických osôb* z januára 2018. Z celkového počtu 2 926 obcí vrátane mestských častí Bratislavy a Košíc sa do harmonizácie zapojilo 70,1 %. V príprave sčítania sa tak harmonizované údaje premietli do demografickej bilancie k 31.12.2020, čo skvalitní porovnanie, výstupy zo sčítania o počte obyvateľov, ako aj následnú bilanciu. Súčasne išlo o jeden z prvých pravidelných kontaktov s obcami, ktorý mal pozitívny efekt z hľadiska informovanosti o sčítaní a úloh obcí pri zbere údajov.

Súčasťou nového konceptu sčítania bola aj inovácia územnej prípravy na SODB 2021. Územná príprava vždy predchádzala realizácii sčítania, pretože mapové podklady sú dobrý výrazový prostriedok. Do roku 2001 sa používali analógové (papierové) mapy, v roku 2011 sa už použili digitálne. Najmenšou štatistickou jednotkou však doteraz boli sčítacie obvody, ktoré sa vytvárali v rámci územia obce a mali mať veľkosť okolo 400 obyvateľov. V sčítacom obvode sa roznášali a zbierali sčítacie formuláre. Tým, že sa na rok 2021 rozhodlo o výlučne elektronickom sčítaní obyvateľov, domov bytov, sčítacie obvody stratili svoje opodstatnenie. Tento fakt bol tiež impulzom, že územnú prípravu je potrebné urobiť celkom inak, ako sa robila doposiaľ. Hlavnou ideou inovovanej územnej prípravy bol imperatív, že štatistické dáta je potrebné geolokalizovať, tzn. jasne situovať na územie, ktorého sa týkajú.

Obrázok č. 2: Príprava dát na územnú prípravu

Zdroj: ŠÚ SR, informačný systém územnej prípravy

Územnou prípravou na účely sčítania 2021 sa tak rozumie priestorová a databázová identifikácia všetkých objektov (obydlí), v ktorých mohli obyvatelia Slovenska v referenčnom dátume sčítania bývať. Priestorovou identifikáciou sú zemepisné súradnice každého obydla, pomocou ktorých sa obydlie zobrazuje na mape, a databázovou identifikáciou je adresa každého obydla, obsahujúca názov a kód kraja, názov a kód okresu, názov a kód obce, názov ulice, súpisné číslo a orientačné číslo. Existujú však obydla, ktoré nespĺňajú základné stavebné požiadavky, a tak im nemôže byť pridelené ani súpisné číslo, ale ak v nich žijú obyvatelia SR, sú predmetom sčítania. Preto sa v rámci územnej prípravy takisto vyvinuli nástroje, pomocou ktorých sa vytvárali tzv. štatistické adresné body pre objekty nespĺňajúce stavebné podmienky, ale obývané. Vďaka tomu budeme vedieť spracovať aj údaje o takýchto typoch obydli, ako aj o obyvateľoch, ktorí v nich žijú. Základnými podkladmi na realizáciu územnej prípravy boli dokumenty *Štúdia uskutočniteľnosti o územnej príprave SODB 2021* a *Štúdia o dostupnosti priestorových informácií s osobitným zameraním na domy bez súpisných čísiel*.

Súčasťou zberu údajov z terénu, najmä pri sčítaní obyvateľov, bola masová komunikačno-propagačná kampaň, asi najrozsiahlejšia v histórii sčítania. Jej rozsah, komplexnosť, frekvencia ako aj použité formy však plne zodpovedali novému konceptu, keď sa funkcia asistenta sčítania zamerala na elektronický zber a nie na vysvetľovanie účelu a využitia cenzu. Význam kampane vzrástol aj z dôvodu pandémie COVID-19 a opatrení, pretože bol výrazne obmedzený osobný kontakt a pohyb osôb.

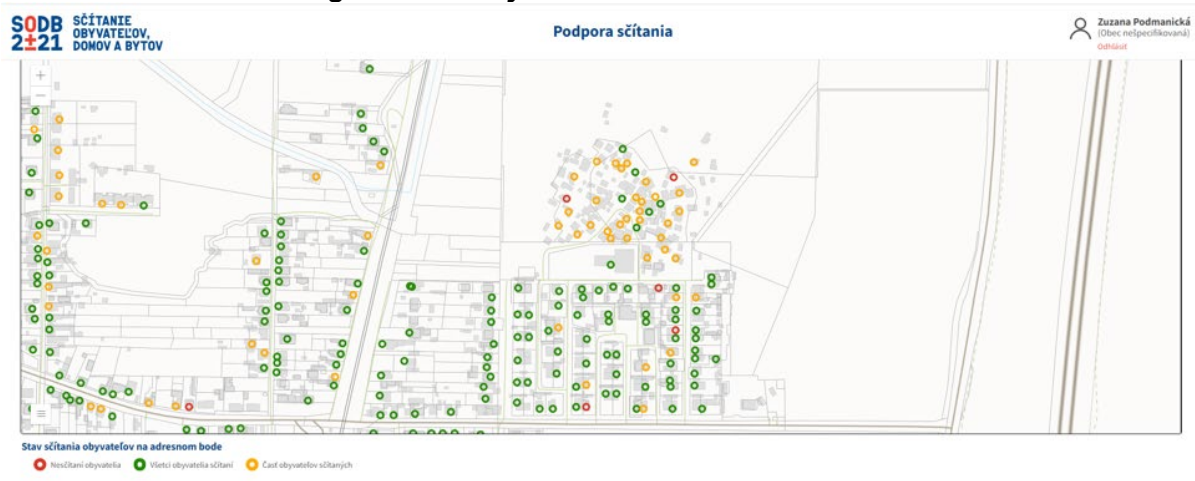
Plne elektronický zber bol ďalšou charakteristikou a inováciou pri koncepte SODB 2021. Na účely sčítania 2021 boli vyvinuté dva elektronické systémy, jeden na elektronické sčítanie domov a bytov a druhý na elektronické sčítanie obyvateľov.

Elektronický systém na sčítanie domov a bytov bol pripravený pre obce a počas doby sčítania domov a bytov bol dostupný na www.scitanie.sk pod tlačidlom Vstup pre obce. Jadrom elektronického systému bol sčítací formulár, ktorý mal dve formy: dotazníkovú a databázovú a obsahoval 21 otázok. Sčítací formulár mal zabudované logické kontroly, vďaka ktorým sa pri práci vyhlo chybovosti. Elektronický systém sčítania domov a bytov bol priamo integrovaný do registra adries prostredníctvom územnej prípravy, a tak sa zmeny z registra adries premietali do elektronických formulárov pre domy a byty do 48 hodín. Priamou integráciou do registra adries sa tak úplne eliminovala duplicitná práca obcí.

Elektronický systém na sčítanie obyvateľov bol pripravený pre obyvateľov a počas doby sčítania dostupný na www.scitanie.sk pod tlačidlom Sčítať sa alebo cez mobilnú aplikáciu SODB 2021, ktorá bola dostupná pre operačné systémy Android a iOS. K dispozícii boli dva typy formulárov: formulár typu A, formulár typu B. Do formulára typu A sa obyvateľ mohol prihlásiť pomocou rodného čísla alebo elektronickým občianskym preukazom, alebo dokladom o pobyte, v mobilnej aplikácii rodným číslom alebo fotografiou zadnej strany občianskeho preukazu. Sčítacím formulárom typu A sa zisťovali iba údaje, ktoré nebolo možné získať v požadovanej kvalite z existujúcich administratívnych zdrojov údajov. V porovnaní s predchádzajúcimi sčítaniami bolo teda otázok menej, štandardný sčítací formulár obsahoval 14 otázok, čím sa znížila administratívna záťaž obyvateľa. Formulár typu B bol primárne určený obyvateľom, ktorí nemajú pridelené rodné číslo SR, prihlásiť sa bolo možné cez dátum narodenia a pohlavie. Sčítací formulár typu B obsahoval v porovnaní s formulárom typu A viac otázok (20), pretože pre obyvateľov bez rodného čísla nie je možné využiť administratívne zdroje údajov. Sčítací formulár mal zabudované logické kontroly, vďaka ktorým sa obyvateľovi zobrazovali iba relevantné otázky (napr. maloletej osobe do 15 rokov sa nezobrazila otázka o zamestnaní).

Súčasťou všetkých informačných systémov (elektronické sčítanie domov a bytov, ako aj elektronické sčítanie obyvateľov) bol monitoring navrhnutý pre rôzne úrovne a roly. Vychádzal z predpokladu, že samotná realizácia jednotlivých krokov pri zbere a zapojenie viacerých externých subjektov, napr. povinné osoby a správcovia domov, v presne vymedzenom čase musia byť založené na aktuálnosti stavu, flexibilita a rýchlym riešení vzniknutých problémov.

Obrázok č. 3: Monitoring sčítania obyvateľov

Zdroj: ŠÚ SR, informačný systém SODB 2021

Aj vzhľadom na to, že koncept vychádzal z dovtedy neoverených prvkov (napr. autentifikácia a identifikácia pri elektronickom sčítaní obyvateľov) nevyhnutnou súčasťou prípravy bolo testovanie a pilot..

4. ZÁVER

Sčítanie patrí medzi najnáročnejšie štatistické úlohy, pretože doň vstupuje každý obyvateľ a aj celý rad iných subjektov. Zároveň sa vývojom a z hľadiska času mimoriadne dynamicky zásadne menia techniky a technológie súvisiace so zberom a spracovaním dát.

Aktuálne možno jednoznačne vyhodnotiť, že príprava sčítania bola úspešná a to z hľadiska času (keď hovoríme o období 2016 – 2020), z hľadiska detailnosti (keď sa príprava týkala väčšiny procesov a podprocesov) a z hľadiska zapojenia externých partnerov (predovšetkým obcí a správcov AZÚ).

Štatistickému úradu SR sa pri sčítaní 2021 podaril radikálny prechod od papierových formulárov k výlučne elektronickým a radikálny prechod od obyvateľov ako výlučne spravodajských jednotiek k významnému využitiu existujúcich administratívnych zdrojov údajov.

Výlučne elektronický zber umožnil aj včasnejšie spracovanie zozbieraných údajov, a tak už v roku realizácie sčítania, konkrétne 20. decembra 2021, Štatistický úrad zverejnil prvé základné výsledky zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021. Rovnako ako zber údajov SODB 2021, i šírenie jeho výsledkov je výlučne elektronické prostredníctvom www.scitanie.sk.

Úspešnosť dokumentujú i ocenenia. Štatistický úrad SR získal v júli 2021 ocenenie *SAG za mimoriadne výsledky v oblasti využívania GIS (Special Achievement in GIS)* za inovatívne využitie mapovacích a analytických techník pri realizácii územnej prípravy na účely Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021. V novembri 2021 bol Štatistický úrad SR ocenený Medzinárodným kongresom ITAPA 2021 cenou *Najlepší projekt digitalizácie spoločnosti* (2. miesto) za projekt Elektronické sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021.

LITERATÚRA:

- [1] IVANČÍKOVÁ Ľ.: Operačný plán pre Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021 Interný dokument ŠÚ SR, 2018.
- [2] ŠÚ SR a kol.: Národný akčný plán Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 na roky 2017 – 2020 ŠÚ SR, 2017.
- [3] Zákon č. 223/2019 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

RESUMÉ

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 sa realizovalo podľa úplne nového konceptu. Prešlo sa od tradičného cenzu, uskutočňovaného počas celej histórie sčítaní na Slovensku, k integrovanému sčítaniu, tzn. k získaniu dát na účely cenzu z administratívnych zdrojov údajov v kombinácii so zberom údajov priamo od obyvateľov, a k ich následnej integrácii. Koncept zároveň určil úplnú elimináciu použitia papierových formulárov, sčítanie 2021 bolo plne elektronické.

V rámci realizácie podľa tohto nového konceptu boli kľúčovými aktivitami nastavenie východísk z pohľadu biznis procesov, analýzy a integrácie administratívnych zdrojov údajov, legislatívne zabezpečenie, úplná inovácia územnej prípravy a vývoj elektronických systémov na zber údajov. Sčítaním 2021 sa tak uskutočnil radikálny prechod od obyvateľov ako výlučných spravodajských jednotiek k významnému využitiu administratívnych zdrojov údajov a radikálny prechod od papierových formulárov k výlučne elektronickým. Ako prvé prebehlo sčítanie domov a bytov, v období od 1. júna 2020 do 12. februára 2021. Sčítanie obyvateľov sa pre pandémiu COVID-19 realizovalo v dvoch etapách, ako samosčítanie od 15. februára do 31. marca 2021 a asistované sčítanie od 3. mája 13. júna 2021. Vďaka inovatívnemu prístupu Štatistický úrad SR publikoval prvé základné výsledky už v roku sčítania, a to 20. decembra 2021. Aktuálne možno jednoznačne vyhodnotiť, že príprava sčítania bola úspešná, a to z hľadiska času, z hľadiska detailnosti i z hľadiska zapojenia externých partnerov, predovšetkým obcí a správcov administratívnych zdrojov údajov.

RESUME

The 2021 Census was implemented according to a completely new concept; there has been a transition from a traditional census, conducted throughout the history of censuses in Slovakia, to an integrated census, i.e. to the data collection for the census purposes from administrative sources in combination with data collection directly from the residents and their further integration. At the same time, the concept determined the complete elimination of the use of paper forms, the 2021 Census was fully electronic. Within the implementation based on this concept, the key activities were the setting of the framework in terms of business processes, analysis and integration of administrative data sources, legislative provision, complete innovation of territorial preparation and the development of electronic systems for data collection. The 2021 Census thus made a radical transition from residents as exclusive reporting units to a significant use of administrative data sources and to a radical transition from paper forms to exclusively electronic ones. In view of the time, the first housing census was carried out in the period from 1 June 2020 to 12 February 2021. The census was conducted in two stages due to the COVID-19 pandemic, the self-enumeration from 15 February to 31 March 2021 and the assisted census from May 3 to June 13, 2021. Thanks to an innovative approach, the Statistical Office of the SR published the first basic results already in the census year, in December 20, 2021. Currently, it can be clearly assessed that the preparation of the census was successful, in terms of time, detail and the involvement of external partners, especially municipalities and managers of administrative data sources.

PhDr. Ľudmila IVANČÍKOVÁ, PhD. je generálnou riaditeľkou Sekcie sociálnych štatistík a demografie Štatistického úradu SR.

RNDr. Zuzana PODMANICKÁ je riaditeľkou Odboru štatistiky obyvateľstva Štatistického úradu SR.